

LỜI VĂN, ĐOẠN VĂN TỰ SỰ

I – LỜI VĂN, ĐOẠN VĂN TỰ SỰ

1. Lời văn giới thiệu nhân vật

Đọc từng câu trong các đoạn văn sau và trả lời câu hỏi :

(1) Hùng Vương thứ mười tám có một người con gái tên là Mị Nương, người đẹp như hoa, tính nết hiền dịu. Vua cha yêu thương nàng hết mực, muốn kén cho con một người chồng thật xứng đáng.

(2) Một hôm có hai chàng trai đến cầu hôn. Một người ở vùng núi Tản Viên có tài lạ [...]. Người ta gọi chàng là Sơn Tinh. Một người ở miền biển, tài năng cũng không kém [...]. Người ta gọi chàng là Thủy Tinh. [...], cả hai đều xứng đáng làm rể vua Hùng.

(Sơn Tinh, Thủy Tinh)

Câu hỏi :

Các câu văn đã giới thiệu nhân vật như thế nào ? Câu văn giới thiệu trên đây thường dùng những từ, cụm từ gì ? (cách dùng câu văn với từ là, từ có, câu văn kể ngôi thứ ba : Người ta gọi chàng là...)

2. Lời văn kể sự việc

Đọc đoạn văn sau và trả lời câu hỏi :

(3) *Thuý Tinh đến sau, không lấy được vợ, dùng dùng nổi giận, đem quân đuổi theo đòi cướp Mị Nương. Thần hô mưa, gọi gió làm thành dông bão rung chuyển cả đất trời, dâng nước sông lên cuồn cuộn đánh Sơn Tinh. Nước ngập ruộng đồng, nước ngập nhà cửa, nước dâng lên lưng đồi, sườn núi, thành Phong Châu như nổi lên trên một biển nước.*

(Sơn Tinh, Thuý Tinh)

Câu hỏi :

Đoạn văn trên đã dùng những từ gì để kể những hành động của nhân vật ? Gạch dưới những từ chỉ hành động đó. Các hành động được kể theo thứ tự nào ? Hành động ấy đem lại kết quả gì ? Lời kể trùng điệp (*nước ngập..., nước ngập..., nước dâng...*) gây được ấn tượng gì cho người đọc ?

3. Đoạn văn

Đọc lại các đoạn văn (1), (2), (3) ở trên và trả lời các câu hỏi sau :

– Hãy cho biết mỗi đoạn văn biểu đạt ý chính nào. Gạch dưới câu biểu đạt ý chính ấy. Tại sao người ta gọi đó là *câu chủ đề* ?

– Để dẫn đến ý chính ấy, người kể đã dẫn dắt từng bước bằng cách kể các ý phụ như thế nào ? Chỉ ra các ý phụ và mối quan hệ của chúng với ý chính.

Em hãy kể (hoặc viết) đoạn văn nêu ý chính : Thánh Gióng cưỡi ngựa sắt phun lửa giết chết hết giặc Ân ; hoặc viết đoạn văn nêu ý chính : Tuệ Tĩnh thấy ai có bệnh nặng thì lo chữa trước cho người đó, không kể người bệnh đó có địa vị như thế nào, giàu hay nghèo.

Ghi nhớ

- **Văn tự sự** chủ yếu là văn kể người và kể việc. Khi kể người thì có thể giới thiệu tên, họ, lai lịch, quan hệ, tính tình, tài năng, ý nghĩa của nhân vật. Khi kể việc thì kể các hành động, việc làm, kết quả và sự đổi thay do các hành động ấy đem lại.
- Mỗi đoạn văn thường có một ý chính, diễn đạt thành một câu gọi là **câu chủ đề**. Các câu khác diễn đạt những ý phụ dẫn đến ý chính đó, hoặc giải thích cho ý chính, làm cho ý chính nổi lên.

II – LUYỆN TẬP

1. Đọc các đoạn văn dưới đây và trả lời câu hỏi :

a) *Thế là Sọ Dừa đến ở nhà phú ông. Cậu chăn bò rất giỏi. Hằng ngày, Sọ Dừa lặn sau đàn bò ra đồng, tối đến lại lặn sau đàn bò về chuồng. Ngày nắng cũng như ngày mưa, bò con nào con nấy bụng no căng. Phú ông mừng lắm.*

b) *Ngày mùa, tôi tớ ra đồng làm cả, phú ông có ba cô con gái thay phiên nhau đưa cơm cho Sọ Dừa. Hai cô chị ác nghiệt, kiêu kì, thường hắt hủi Sọ Dừa ; còn cô em út hiền lành, tính hay thương người, đối đãi với Sọ Dừa rất tử tế.*

(Sọ Dừa)

c) *Cô không đẹp, chỉ xinh thôi. Và tính cô cũng như tuổi cô còn trẻ con lắm. Thấy khách hàng nói một câu bông đùa, cô đã tưởng người ta chòng ghẹo mình, dúi đôi lông mày lại và ngoe nguẩy cái mình. Khách trông thấy chỉ cười. Nhưng cô cũng không giận ai lâu, chỉ một lát cô lại vui tính ngay !*

(Thạch Lam, *Hàng nước cô Dần*)

Câu hỏi :

Mỗi đoạn văn trên kể về điều gì ? Hãy gạch dưới câu chủ đề có ý quan trọng nhất của mỗi đoạn văn. Các câu văn triển khai chủ đề ấy theo thứ tự nào ? (Cái gì xảy ra trước thì kể trước, cái gì xảy ra sau, kể sau. Nếu câu trước nói chung thì câu sau giải thích, cụ thể hoá, làm cho người nghe hiểu được, cảm nhận được.)

2. Đọc hai câu văn sau, theo em, câu nào đúng câu nào sai, vì sao ?

a) *Người gác rừng cười ngựa, lao vào bóng chiều, nhảy lên lưng ngựa, đóng chắc chiếc yên ngựa.*

b) *Người gác rừng đóng chắc chiếc yên ngựa, nhảy lên lưng ngựa, rồi lao vào bóng chiều.*

3. Hãy viết câu giới thiệu các nhân vật : Thánh Gióng, Lạc Long Quân, Âu Cơ, Tuệ Tĩnh.

4. Viết đoạn kể chuyện Thánh Gióng cưỡi ngựa sắt xông trận, ngựa phun lửa giết giặc Ân và đoạn kể chuyện Thánh Gióng khi roi sắt gãy, đã nhổ tre đằng ngà tiếp tục đánh đuổi quân giặc.